

הכנסת

מרכז המחקר והמידע
המחלקה לפיקוח תקציבי

**תעסוקת החרדים: תיאור יעדי הממשלה והתפתחות
הנתונים בשנים באחרונות**

מעודכן

מוגש עבור ועדת הכספים

הכנסת, מרכז המחקר והמידע

קריית בן-גוריון, ירושלים 9195015

טל': 02 - 6408240/1

פקס: 02 - 6496103

www.knesset.gov.il/mmm

ב' בטבת תשע"ט

10 בדצמבר, 2018

כתיבה: מאיר אזנקוט, כלכלן

אישור: עמי צדיק, מנהל המחלקה לפיקוח תקציבי

עריכה לשונית: מערכת דברי הכנסת

תוכן העניינים

<u>1</u>	<u>תמצית</u>
<u>2</u>	<u>.1 האוכלוסייה החרדית: רקע והגדרות</u>
<u>3</u>	<u>.2 יעדי הממשלה בנושא תעסוקת חרדים</u>
<u>5</u>	<u>.3 נתונים כלליים על התעסוקה בישראל</u>
<u>5</u>	<u>.4 נתונים על התעסוקה באוכלוסייה החרדית</u>
<u>7</u>	<u>.5 רמת השכר של האוכלוסייה החרדית</u>
<u>8</u>	<u>.6 פעולות הממשלה שמטרתן לסייע לאוכלוסייה החרדית בתחום התעסוקה</u>

תמצית

מסמך זה נכתב עבור ועדת הכספים לקראת דיון ב-11 בדצמבר 2018, בנושא: תעסוקת חרדים ועידוד המצטרפים למעגל העובדים. במסמך יש תיאור של יעדי הממשלה בתחום התעסוקה, נתונים על התפתחות תעסוקת החרדים בשנים האחרונות, נתונים על רמות השכר ותיאור של תוכניות הממשלה לעידוד תעסוקת חרדים. בלוח שלהלן מוצגים יעדי הממשלה ושיעורי השינוי בשיעור התעסוקה באוכלוסייה החרדית בגילי 25-64 משנת 2009 ועד הרבעון השלישי של 2018 (בהתאם להגדרת חרדים על ידי המועצה הלאומית לכלכלה).

אוכלוסייה	יעדי הממשלה לשיעור התעסוקה בשנת 2020	שיעור התעסוקה בשנת 2009	שיעור התעסוקה ברבעון 3/2018	שינוי בנ"א
כלל האוכלוסייה	76.5%	70.7%	78.2%	7.5 נ"א
סך הגברים		76.5%	82.3%	5.9 נ"א
סך הנשים		65.1%	74.2%	9.1 נ"א
גברים חרדים	63.0%	40.2%	47.8%	7.6 נ"א
נשים חרדיות	63.0%	59.1%	75.5%	16.4 נ"א

לפי הנתונים בלוח, יעד שיעור התעסוקה לכלל האוכלוסייה בגילי 25-64 לשנת 2020 הוא 76.5%. ברבעון השלישי של שנת 2018 שיעור התעסוקה היה 78.2%, קרי היעד כבר הושג. יעד שיעור התעסוקה של הנשים החרדיות לשנת 2020 הוא 63%, ושיעור התעסוקה שלהן בפועל ברבעון השלישי של 2018 היה 47.8%, כלומר יעד תעסוקת הנשים החרדיות הושג. יעד שיעור התעסוקה של הגברים החרדים לשנת 2020 הוא 63%, ושיעור התעסוקה שלהם ברבעון השלישי של 2018 היה 47.8%, כלומר היעד עדיין לא הושג. הפערים בשכר בין החרדים לכלל האוכלוסייה גדולים. בלוח שלהלן מוצגים השכר הממוצע וערך שעה ברוטו ממוצע באוכלוסייה החרדית ובכלל האוכלוסייה, וכן חלוקה מגדרית בשנת 2016 של גילאי 25-64.

פלח אוכלוסייה	כלל האוכלוסייה	כלל החרדים	פערי ב- %	כלל הגברים	גברים חרדים	פערי ב- %	כלל הנשים	נשים חרדיות	פערי ב- %
הכנסה חודשית ממוצעת	11,068	7,443	48.7%	13,339	8,334	60.1%	8,668	6,706	29.3%
שינוי מצטבר משנת 2014	4%	13%		4%	10%		3%	14%	
ערך שעה ברוטו ממוצע	63.2	53.3	18.6%	68.9	52.8	30.5%	55.9	53.9	3.7%
שינוי מצטבר משנת 2014	5%	12%		6%	13%		3%	12%	

הנתונים בלוח מראים שבשנת 2016 השכר החודשי הממוצע וערך שעה ברוטו ממוצע בכלל גילאי 25-64 היו 11,068 ש"ח ו-63.2 ש"ח בהתאמה – גבוהים ב-48.7% וב-18.6% מהשכר הממוצע באוכלוסייה החרדית, שהיה 7,443 ש"ח לחודש ו-53.3 ש"ח לשעה; השכר החודשי הממוצע וערך שעה ברוטו ממוצע של כלל הגברים בגילי 25-64 היו גבוהים ב-60.1% וב-30.5% בהתאמה משל הגברים החרדים; השכר החודשי הממוצע וערך שעה ברוטו ממוצע של כלל הנשים בגילי 25-64 היו גבוהים ב-29.3% וב-3.7% בהתאמה משל הנשים החרדיות. הממשלה החליטה על כמה פעולות שמטרתן להגדיל את שיעור התעסוקה באוכלוסייה החרדית, ובהן קביעת שיעור מינימום של 7% חרדים מכלל העובדים שנקלטים לשירות המדינה; הגדרת יעדי גיוס לצה"ל ולשירות האזרחי-לאומי, כולל מתן תמריצים כלכליים לשם עמידה ביעדים; סיוע בסך 3 מיליון ש"ח מתקציב משרד הכלכלה והתעשייה לטובת הקמת מיזם שיסייע בשילובם בשוק העבודה; כלים נוספים, כגון סיוע בהקמת עסקים קטנים.

1. האוכלוסייה החרדית: רקע והגדרות

לחברה החרדית בישראל מאפיינים ייחודיים, בין היתר באזורי מגורים, בסגנון חיים, במאפיינים חיצוניים, ובמסגרות חינוכיות. אחד הקשיים המתודולוגיים העיקריים בהצגת נתונים הקשורים לאוכלוסייה החרדית, ובתוך כך לתעסוקת חרדים, הוא ההגדרה של אוכלוסייה זו. במהלך השנים התגבשו כמה הגדרות מקובלות המתבססות על עקרונות שונים, וכל הגדרה עשויה להוביל להערכה שונה של גודל האוכלוסייה החרדית.¹ נוסף על כך, כל הגדרה עשויה להשפיע באופן מסוים על האומדנים הקשורים לגודל האוכלוסייה החרדית או לאפיון תכונותיה.² לפיכך, כפי שנראה בהמשך, קיים שוני, ניכר לעיתים, בין האומדנים המבוססים על ההגדרות השונות.

להלן מוצגות ארבע שיטות עיקריות להגדרת האוכלוסייה החרדית, המשמשות לאמידת גודלה ותכונותיה בהתאם להגדרות הלמ"ס:³

- **דפוסי הצבעה** – זיהוי האוכלוסייה על פי תפרוסת גיאוגרפית המבוססת על דפוסי הצבעה למפלגות חרדיות.
  - **בית ספר אחרון** – במסגרת הסקרים של הלמ"ס נשאלים הנסקרים מהו בית הספר האחרון שבו למדו, ואחת התשובות האפשריות היא "ישיבה גדולה". משק בית יוגדר כחרדי אם לפחות אחד מבני משק הבית למד בישיבה גדולה. הגדרה זו משמשת את המועצה הלאומית לכלכלה (ראו בהמשך).
  - **הגדרה עצמית** – שאלה ישירה המוצגת בפני הנדגם, ובה הוא מתבקש להעיד על רמת הדתיות שלו. אחת האפשרויות היא "חרדי". בסקר החברתי של הלמ"ס השאלה מופיעה משנת 2002, ומשנת 2014 נוספה שאלה כזו גם לסקר כוח אדם של הלמ"ס.
  - **פיקוח מוסד הלימוד** – אומדן גודל האוכלוסייה שלומדת או למדה במוסדות בפיקוח חרדי או עצמאי, לפי נתוני משרד החינוך על הלומדים במוסדות חינוך. שיטה זו מניחה שבחירת מוסד לימוד בישראל היא אינדקטור אמין לזיהוי רמת הדתיות של אדם.
- המועצה הלאומית לכלכלה (להלן: המועצה) הגדירה את השייכות לאוכלוסייה החרדית אם מתקיים לפחות אחד משני התנאים האלה:⁴
- דווח לגבי הפרט או לגבי מי מבני ביתו כי סוג בית ספר האחרון היה ישיבה או מדרשה גדולה (דומה לשיטה השנייה בלמ"ס).
  - הפרט מתגורר באחד מיישובי הגרעין החרדיים: רכסים, כפר חב"ד, ביתר עילית, כוכב יעקב, מודיעין עילית, קריית יערים, עמנואל, אספר, מתתיהו ומשוואה.

המוסד לביטוח לאומי מגדיר את החרדים כתושבים שלפי מערכת הגבייה של ביטוח הבריאות היו מבוטחים בתקופה כלשהי במעמד של תלמידי ישיבה (גברים) או סמינר חרדי (נשים) ושירתו שירות צבאי מקוצר שנמשך שנה לכל היותר, ולאחר מכן המוסד לביטוח לאומי מקשר אל המבוטח את קרובי משפחתו (הורים, בנים, בנות ובני הזוג).⁵ לפיכך, יש להביא בחשבון את ההבדלים בין ההגדרות השונות של האוכלוסייה החרדית בהצגת נתונים על האוכלוסייה החרדית, ובפרט בניסיון להשוות בין נתונים ממקורות שונים.⁶ במסמך זה נשתמש בהגדרות שונות, תוך ציון אופן ההגדרה הרלוונטי בכל הצגת אומדן, ולעיתים נציג אומדנים שונים לאותה תופעה זה לצד זה.

¹ להרחבה ראו: נטע משה, [נתונים על תעסוקת חרדים](#), מסמך מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 14 במרס 2016.

² אסף מליחי, משרד הכלכלה, [מאפייני תעסוקה במגזר החרדי לפי קבוצות גיל ואזורים](#), אוקטובר 2016, עמ' 5.

³ הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, [שיטות מדידה ואמידת גודלה של האוכלוסייה החרדית בישראל](#), (נייר טכני מס' 25), מרס 2011.

⁴ חגי לוי ורוני הכהן, שיטות לזיהוי ואפיון כמותי של המגזר החרדי, המועצה הלאומית לכלכלה, 2010.

⁵ המכון הישראלי לדמוקרטיה ומכון ירושלים למחקרי מדיניות, [השנתון הסטטיסטי של החברה החרדית בישראל 2016](#), מאי 2016.

⁶ להרחבה ראו: נטע משה, [נתונים על תעסוקת חרדים](#), מסמך מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 14 במרס 2016.

בלוח 1 שלהלן מוצגים נתונים על כמות החרדים בגילי 25-64 בכלל האוכלוסייה בגילים אלו, וכן החלוקה לפי מגדר בהתאם לשתי ההגדרות של הלמ"ס – הגדרת המועצה הלאומית לכלכלה והגדרה עצמית – ברבעון השלישי של שנת 2018.

לוח 1 – כמות החרדים בכלל האוכלוסייה (באלפים)⁷

פלח אוכלוסייה	3/2018	ב-%
כלל אוכלוסיית גילאי 25-64	3,957	
חרדים בגילי 25-64 לפי הגדרת המועצה	313	7.9%
חרדים בגילי 25-64 לפי הגדרה עצמית	304	7.7%
מספר הגברים בגילי 25-64	1,942	
גברים חרדים בגילי 25-64 לפי הגדרת המועצה	161	8.3%
גברים חרדים בגילי 25-64 לפי הגדרה עצמית	154	7.9%
מספר הנשים בגילי 25-64	2,015	
נשים חרדיות בגילי 25-64 לפי הגדרת המועצה	152	7.6%
נשים חרדיות בגילי 25-64 לפי הגדרה עצמית	150	7.5%

לפי הלוח, מספר החרדים בגילי 25-64, על פי הגדרת המועצה הלאומית לכלכלה ועל פי הגדרה עצמית, הוא 313,000 ו-304,000 בהתאמה, ושיעורם מכלל האוכלוסייה הוא 7.9% ו-7.7% בהתאמה. כמו כן, שיעור הגברים החרדים בגילי 25-64 מכלל הגברים בגילאי 25-64 הוא 8.3% ו-7.9% בהתאמה, ושיעור הנשים החרדיות בגילי 25-64 מכלל הנשים בגילי 25-64 הוא 7.6% ו-7.5% בהתאמה.

2. יעדי הממשלה בנושא תעסוקת חרדים

בשנת 2010 הציבה הממשלה יעדי תעסוקה במטרה לעודד את הצמיחה במשק ולהגדיל את התוצר לנפש תוך צמצום פערי התעסוקה בין כלל קבוצות האוכלוסייה בישראל. הצבת היעדים סווגה לכמה אוכלוסיות, ובהן אוכלוסיית החרדים. בהחלטת ממשלה מס' 1994 מ-15 ביולי 2010 הוחלט להציב יעדי תעסוקה עבור כלל האוכלוסייה כמפורט להלן:⁸

- העלאת שיעור התעסוקה⁹ של גילאי 25-64 ל-76.5% בשנת 2020, ובלבד שבשנת 2013 שיעור התעסוקה לא יפחת מ-73%.
  - העלאת שיעור התעסוקה של גילאי 20-24 ל-56% בשנת 2020.
- בנוסף ליעדי תעסוקה לכלל האוכלוסייה, נקבעו יעדי תעסוקה לאוכלוסיות ספציפיות, כמפורט בלוח 2 שלהלן.

⁷ מרק פלדמן, הלמ"ס, נתונים על תעסוקת חרדים רבעון שלישי 2018, דוא"ל, 1 בנובמבר 2018.

⁸ משרד ראש הממשלה, החלטת ממשלה מס' 1994, 15 ביולי 2010.

⁹ **שיעור התעסוקה**: שיעור המועסקים בכלל האוכלוסייה בגיל העבודה. הגדרה זו אחידה בכל העולם ונקבעה לפי ה-ILO. שיעור התעסוקה הוא מדד יעיל לבחינת שוק העבודה משום שהוא משקלל את האוכלוסייה העובדת בפועל ביחס לכלל האוכלוסייה בגיל העבודה. להרחבה ראו: ויקטור פתאל, **שוק העבודה: מושגים, נתוני תעסוקה ושכר והשוואה בין-לאומית**, מרכז המחקר והמידע של הכנסת, נובמבר 2015.

לוח 2 – יעדי שיעור התעסוקה לאוכלוסיות ספציפיות¹⁰

שיעור התעסוקה	פלח האוכלוסייה
63%	גברים חרדים בגילי 25–64
63%	נשים חרדיות בגילי 25–64
78%	גברים ממגזר המיעוטים בגילי 25–64
65%	גברים ממגזר המיעוטים בגילי 20–24
41%	נשים ממגזר המיעוטים בגילי 25–64
42%	נשים ממגזר המיעוטים בגילי 20–24
83%	יתר קבוצות האוכלוסייה בגילי 25–64
57%	יתר קבוצות האוכלוסייה בגילי 20–24

יעד שיעור התעסוקה לגברים ולנשים באוכלוסייה החרדית הוא 63% ; יעד שיעור התעסוקה לגברים ממגזר המיעוטים נע בין 65% ל-78% ; יעד שיעור התעסוקה של נשים ממגזר המיעוטים נע בין 41% ל-42% ; עבור יתר הקבוצות, יעד שיעור התעסוקה הוא בין 57% ל-83%. כמו כן, לאנשים עם מוגבלות בשל מחלה, נכות או מום במגזר היהודי נקבע יעד של 5% אי-השתתפות בכוח העבודה, ולאנשים עם מוגבלות בשל מחלה, נכות או מום במגזר המיעוטים נקבע יעד של 7.2% אי-השתתפות בכוח העבודה.

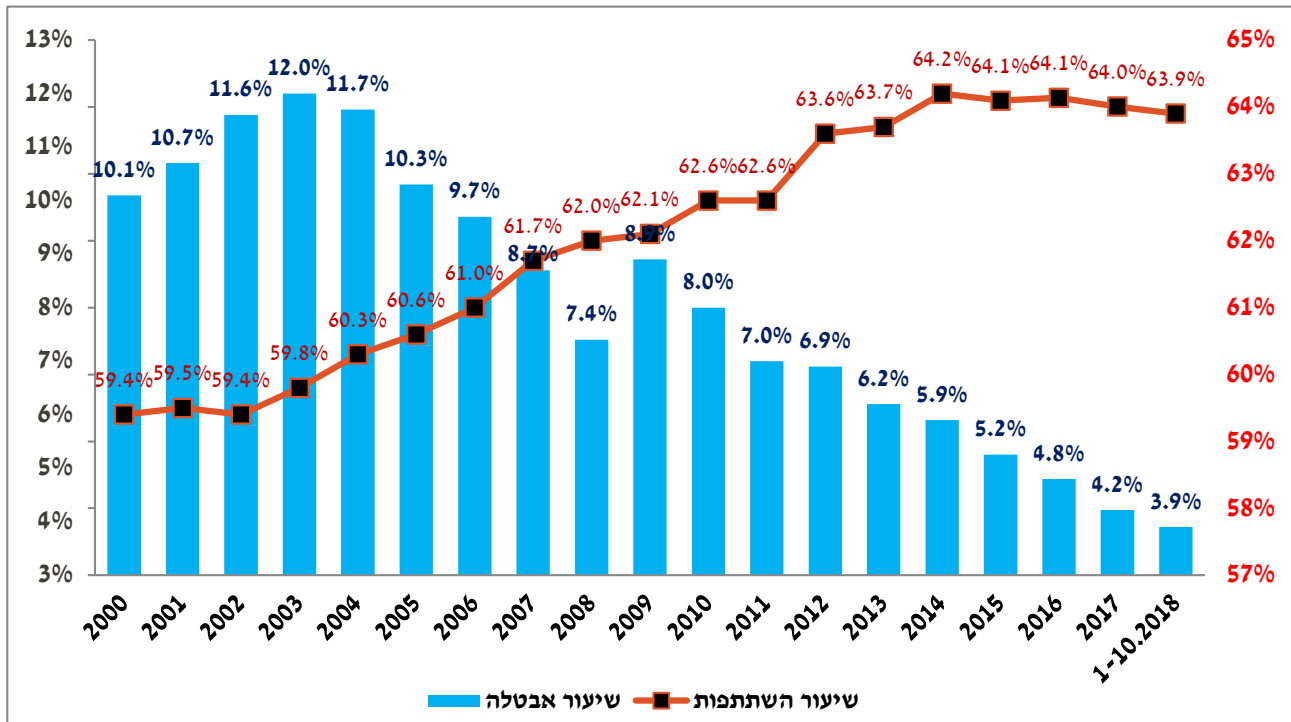
¹⁰ משרד ראש הממשלה, [החלטת ממשלה מס' 1994](#), 15 ביולי 2010.

3. נתונים כלליים על התעסוקה בישראל

בתרשים שלהלן מוצגים שיעורי האבטלה ושיעורי ההשתתפות בשוק העבודה בכלל המשק בשני העשורים האחרונים.

תרשים 1 – שיעורי ההשתתפות בשוק העבודה ושיעורי האבטלה¹¹

הנתונים בתרשים מראים ששיעור ההשתתפות בשוק העבודה (בקרב בני 15 ומעלה) גדל מ-59.4% בשנת 2000 ל-64.0% בשנת 2017, ושיעור האבטלה ירד מ-10.1% בשנת 2000 ל-4.2% בשנת 2017. נתונים אלו מעידים על שיפור ניכר בשוק העבודה מאז שנת 2003. כמו כן, שיעור ההשתתפות הממוצע ושיעור האבטלה הממוצע בחודשים ינואר-אוקטובר 2018 היו 63.9% ו-3.9% בהתאמה.

4. נתונים על התעסוקה באוכלוסייה החרדית

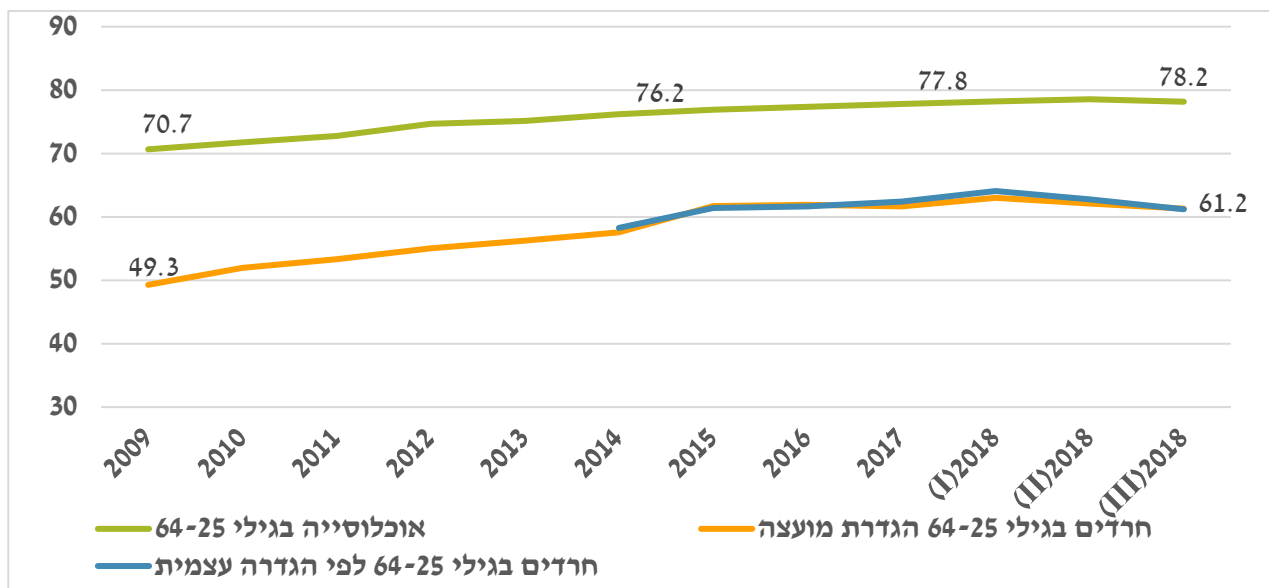
כפי שנאמר בסעיף 1, קיימות כמה הגדרות לאוכלוסייה החרדית. להלן יוצגו הנתונים על שיעורי ההשתתפות של חרדים בתעסוקה, על פי ההגדרות השונות של הלמ"ס.

כאמור בסעיף 1, בלמ"ס קיימות ארבע שיטות להגדרת חרדים. בנתוני הלמ"ס יש שתי סדרות של נתונים השייכים לשתי שיטות: שיטת הגדרה עצמית ושיטת המועצה הלאומית לכלכלה. בתרשים 2 שלהלן מוצגים שיעורי התעסוקה באוכלוסייה החרדית ובאוכלוסייה כולה משנת 2009 ועד לרבעון השלישי של 2018.

¹¹ הלמ"ס, אינדיקטורים לחודש פברואר 2018, **לוח 11**, כניסה: 18 ביוני 2018; הודעה לעיתונות, **סקרי כוח אדם לחודש אוקטובר 2018**, **לוח 1**, כניסה: 10 בדצמבר 2018; עיבודי מרכז המחקר והמידע של הכנסת לנתוני הלמ"ס, נתונים משורשים מהשנים 2000-2013. בינואר 2012 עודכנה המתודולוגיה של סקר כוח אדם. ההבדלים המרכזיים בין השיטה החדשה לישנה: מעבר מכוח עבודה אזרחי לכוח עבודה הכולל גם את הצבא לצורך השוואה טובה יותר עם העולם; הגדלת הפריסה הגיאוגרפית ודגימת מספר רב יותר של יישובים מהפריפריה; סקר פנים מול פנים במקום סקר טלפוני, אשר עשוי להשפיע על התשובה של הנסקרים. עם המעבר לשיטה החדשה חלו שינויים במדדי התעסוקה, ולכן נוצר "שבר בסדרה". תיקון המדדים לפני שנת 2012 נעשה באמצעות שימוש במכפילים שפרסמה הלמ"ס לכל אחד מן המשתנים בסקר כוח אדם (שיעור אבטלה, מועסקים, שיעור השתתפות וכדומה). לפירוט המכפילים למשתנים ראו: הלמ"ס, **נתונים מסקר כוח אדם, פברואר 2012**, לוח ב' – מקדמי שרשור לפי סדרות, 29 במרס 2012.

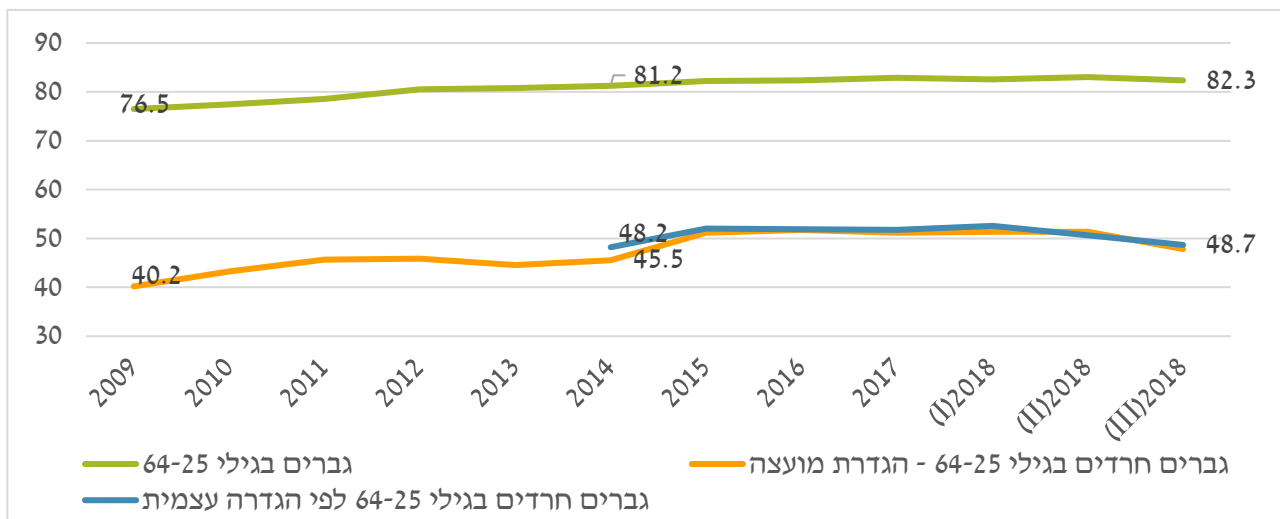
תרשים 2 – שיעור התעסוקה באוכלוסייה החרדית ובכלל האוכלוסייה (באחוזים)¹²

על פי התרשים, שיעור התעסוקה בכלל גילאי 25-64 גדל בעשור האחרון – מכ-70.7% בשנת 2009 לכ-78.2% ברבעון השלישי של שנת 2018 – עלייה של כ-7.5 נקודות אחוז; שיעור התעסוקה באוכלוסייה החרדית לפי הגדרת המועצה גדל מכ-49.3% בשנת 2009 לכ-61.3% ברבעון השלישי של שנת 2018 – עלייה של 12 נקודות אחוז.

בתרשים 3 שלהלן מוצגים שיעורי התעסוקה של הגברים החרדים ושל כלל הגברים בישראל משנת 2009 ועד לרבעון שלישי של שנת 2018.

תרשים 3 – שיעור התעסוקה של הגברים החרדים ושל כלל הגברים בישראל (באחוזים)¹³

על פי התרשים, שיעור התעסוקה בקרב הגברים בגילי 25-64 גדל מכ-76.5% בשנת 2009 לכ-82.3% ברבעון השלישי של שנת 2018 – עלייה של כ-5.8 נקודות אחוז; שיעור התעסוקה בקרב הגברים החרדים לפי הגדרת המועצה גדל מכ-40.2% בשנת 2009 לכ-47.8% ברבעון השלישי של שנת 2018 – עלייה של 7.6 נקודות אחוז.

¹² מרק פלדמן, הלמ"ס, נתונים על תעסוקת חרדים רבעון שלישי 2018, דוא"ל, 1 בנובמבר 2018.

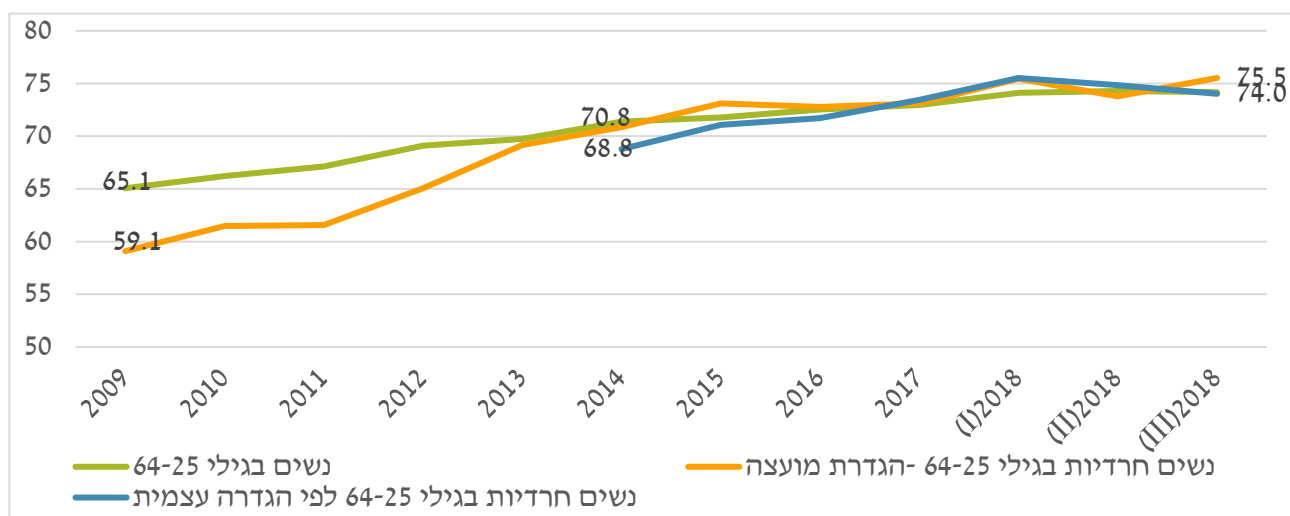
¹³ שם.

בתרשים 4 שלהלן מוצגים שיעורי התעסוקה של הנשים החרדיות ושל כלל הנשים בישראל משנת 2009 ועד לרבעון שלישי של שנת 2018.

תרשים 4 – שיעור התעסוקה של הנשים החרדיות ושל כלל הנשים בישראל (באחוזים)¹⁴

על פי התרשים, שיעור התעסוקה בקרב הנשים בגילי 64-25 גדל מכ-65.1% בשנת 2009 לכ-74.2% ברבעון השלישי של שנת 2018 – עלייה של כ-9.1 נקודות אחוז; שיעור התעסוקה של הנשים החרדיות גדל גם הוא, אך היקף השינוי תלוי באופן ההגדרה. לפי הגדרת המועצה לכלכלה, שיעורן גדל מכ-59.1% בשנת 2009 לכ-75.5% ברבעון השלישי של שנת 2018 – עלייה של 16.4 נקודות אחוז.

5. רמת השכר של האוכלוסייה החרדית

האוכלוסייה החרדית מאופיינת ברמת שכר נמוכה מהממוצע של כלל האוכלוסייה בישראל. בלוח 3 שלהלן מוצגים נתונים על השכר הממוצע באוכלוסייה החרדית, בכלל האוכלוסייה ובהתאם למגדר (גברים ונשים) בגילי 64-25 בשנים 2014-2016.

לוח 3 – שכר חודשי ממוצע באוכלוסייה החרדית ובכלל האוכלוסייה (בש"ח)¹⁵

שינוי מצטבר באחוזים	2016	2015	2014	קבוצות אוכלוסייה
4%	11,068	10,912	10,641	כלל גילאי 64-25
13%	7,443	6,802	6,601	חרדים בגילי 64-25
	48.7%	60.4%	61.2%	הפער באחוזים
4%	13,339	12,961	12,773	גברים בגילי 64-25
10%	8,334	8,031	7,577	גברים חרדים בגילי 64-25
	60.1%	61.4%	68.6%	הפער באחוזים
3%	8,668	8,762	8,453	נשים בגילי 64-25
14%	6,706	5,793	5,886	נשים חרדיות בגילי 64-25
	29.3%	51.3%	43.6%	הפער באחוזים

¹⁴ מרק פלדמן, הלמ"ס, נתונים על תעסוקת חרדים רבעון שלישי 2018, דוא"ל, 1 בנובמבר 2018.

¹⁵ מרק פלדמן, הלמ"ס, נתונים על תעסוקת חרדים רבעון שלישי 2018, דוא"ל, 1 בנובמבר 2018. מדובר בהכנסה מעבודה כשכיר בלבד.

בשנת 2016 השכר הממוצע של כלל האוכלוסייה בגילי 25-64 היה 11,068 ש"ח בחודש – גבוה ב-48.7% מהשכר הממוצע באוכלוסייה החרדית, שהיה 7,443 ש"ח; השכר הממוצע של כלל הגברים בגילי 25-64 היה 13,339 ש"ח בחודש – גבוה ב-60.1% מהשכר הממוצע של הגברים החרדים, שהיה 8,334 ש"ח; השכר הממוצע של כלל הנשים בגילי 25-64 היה 8,668 ש"ח – גבוה ב-29.3% מהשכר הממוצע של הנשים החרדיות, שהיה 6,706 ש"ח. כמו כן, בשנים 2016-2014 השכר של כלל האוכלוסייה גדל ב-4%, ובאוכלוסייה החרדית ב-13%. השכר של הגברים החרדים והנשים החרדיות עלה בשנים 2016-2014 ב-10% וב-14% בהתאמה. בלוח 4 שלהלן מוצגים נתונים על ערך שעה ברוטו ממוצע בקרב האוכלוסייה החרדית, בכלל האוכלוסייה ובהתאם למגדר (גברים ונשים) בגילי 25-64, בשנים 2016-2014.

לוח 4 – ערכי שעה ברוטו ממוצעים באוכלוסייה החרדית ובכלל האוכלוסייה (בש"ח לשעה)¹⁶

קבוצות אוכלוסייה	2014	2015	2016	שינוי מצטבר באחוזים
כלל גילאי 25-64	60.5	62.3	63.2	5%
חרדים בגילי 25-64	47.5	49.7	53.3	12%
הפער באחוזים	27.4%	25.4%	18.6%	
גברים בגילי 25-64	65.2	66.7	68.9	6%
גברים חרדים בגילי 25-64	46.6	50.3	52.8	13%
הפער באחוזים	39.8%	32.5%	30.5%	
נשים בגילי 25-64	54.4	56.6	55.9	3%
נשים חרדיות בגילי 25-64	48.3	49.0	53.9	12%
הפער באחוזים	12.6%	15.4%	3.7%	

בשנת 2016, ערך שעה ברוטו ממוצע בכלל גילאי 25-64 היה 63.2 ש"ח – גדול ב-18.6% מהממוצע באוכלוסייה החרדית, שהיה 53.3 ש"ח; ערך שעה ברוטו ממוצע של כלל הגברים בגילי 25-64 היה 68.9 ש"ח – גדול ב-30.5% מערך שעה ברוטו ממוצע של הגברים החרדים, שהיה 52.8 ש"ח; ערך שעה ברוטו ממוצע של כלל הנשים בגילי 25-64 היה 55.9 ש"ח – גדול ב-3.7% מערך שעה ברוטו ממוצע של הנשים החרדיות, שהיה 53.9 ש"ח. כמו כן, בשנים 2016-2014 ערך שעה ברוטו ממוצע של כלל האוכלוסייה גדל ב-5%, ואילו אצל החרדים הוא גדל ב-12%. השכר של הגברים החרדים ושל הנשים החרדיות עלה בשנים 2016-2014 ב-13% וב-12% בהתאמה.

6. פעולות הממשלה שמטרתן לסייע לאוכלוסייה החרדית בתחום התעסוקה

בשנים האחרונות קיבלה הממשלה כמה החלטות במטרה להגדיל את שיעור המועסקים בקרב האוכלוסייה החרדית ובני המיעוטים. להלן ההחלטות העיקריות:

- בהחלטת ממשלה מס' 3268 מ-17 בדצמבר 2017 נקבע שיש צורך בייצוג הולם של האוכלוסייה החרדית בקרב עובדים בשירות המדינה, ולפיכך נקבע ששיעור העובדים החרדים לא יפחת מ-7% מכלל העובדים שנקלטים בשירות המדינה בשלוש השנים הקרובות, קרי עד סוף שנת 2020.¹⁷

¹⁶ מרק פלדמן, הלמ"ס, נתונים על תעסוקת חרדים רבעון שלישי 2018, דואל, 1 בנובמבר 2018. מדובר בהכנסה מעבודה כשכיר בלבד.
¹⁷ משרד ראש הממשלה, החלטת ממשלה מס' 3268 - ייצוג הולם בשירות המדינה לבני האוכלוסייה החרדית ואצילת סמכויות לפי חוק שירות המדינה (מינויים), 17 בדצמבר 2017.

- בהחלטת ממשלה מס' 869 מ-20 בדצמבר 2015 נקבע שיוקצו 3 מיליון ש"ח מתקציב משרד הכלכלה והתעשייה לטובת הקמת מיזם שיסייע ביישום תוכנית לשילוב האוכלוסייה החרדית לפי תוכנית עבודה שאושרה בוועדת היגוי, לרבות מתן ייצוג הולם של האוכלוסייה החרדית בשירות המדינה, הקמת עתודת מצטיינים אקדמאים מקרב האוכלוסייה החרדית, הקמת מאגר סטודנטים מקרב האוכלוסייה החרדית, קידום מסלולים לשילוב מיטבי של חרדים במערכת הבריאות הממשלתית והגברת ההנגשה למשרות בשירות המדינה לאוכלוסייה החרדית.¹⁸
- בהחלטת ממשלה מס' 638 מ-28 ביולי 2013 נקבעו יעדי גיוס חרדים לשירות הביטחון וכן מערך תמריצים כלכליים לצורך עמידה ביעדים.¹⁹
- בהחלטת ממשלה מס' 2698 מ-9 בינואר 2011 נקבעו יעדים לצורך גיוס חרדים לצה"ל ולשירות האזרחי-לאומי במטרה לשלבם בשוק העבודה וליצירת שוויון בנטל הביטחוני והכלכלי.²⁰
- בהחלטת ממשלה מס' 3564 מ-31 ביולי 2011 נקבעו יעדים לצורך הרחבת מערך השירות האזרחי-לאומי של מתנדבים חרדים ובני מיעוטים.²¹
- משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים הקים תוכנית מיוחדת המסייעת לנשים מהמגזר החרדי להקים עסק משלהן. התוכנית נקראת "עסק משלך", ובמסגרתה המשרד מציע מגוון רחב של סדנאות שמטרתן להביא ליזמות עסקית ולהעצמה אישית של הנשים החרדיות. במהלך הסדנאות עובדות סוציאליות מלוות את הנשים בתהליך פתיחת עסק עצמאי.²²

¹⁸ משרד ראש הממשלה, [החלטת ממשלה מס' 869 - קידום המלצות לשילוב האוכלוסייה החרדית בשירות המדינה](#), 20 בדצמבר 2015.

¹⁹ משרד ראש הממשלה, [החלטת ממשלה מס' 638 - שילוב חרדים ובני מיעוטים בשירות צבאי ואזרחי לצורך שילובם בשוק העבודה וליצירת שוויון בנטל הביטחוני והכלכלי](#), 28 ביולי 2013.

²⁰ משרד ראש הממשלה, [החלטת ממשלה מס' 2698 - קידום השירות הצבאי והאזרחי במגזר החרדי](#), 9 בינואר 2011.

²¹ משרד ראש הממשלה, [החלטת ממשלה מס' 3564 - הרחבת מערך השירות האזרחי-לאומי של מתנדבים חרדים ובני מיעוטים](#), 31 ביולי 2011.

²² משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, הודעת הדוברות, [תוכנית מיוחדת המסייעת לנשים מהמגזר החרדי להקים עסק משלהן](#), 28 באוקטובר 2013.

